

DE MYSTIEKE BELEVING VOLGENS HET SOEFISME

HENRI CORBIN

Henri Corbin is afkomstig uit een protestantse familie. Hij is in 1903 in Parijs geboren. Hij studeerde er filosofie. Omwille van zijn speciale belangstelling voor de mystiek in de arabische wereld legde hij zich ook toe op deze taal.

In 1939 gaat hij voor zes maanden naar het “Institut français d’Archéologie” in Istanbul. Ingevolge het uitbreken van de wereldoorlog blijft hij daar tot 1945. Alsdan heeft hij de gelegenheid Teheran te bezoeken, gelegen in het vroegere Perzië, en richt daarna in Parijs het “Département d’Iranologie” op. Inmiddels is hij de autoriteit geworden op het gebied van de kennis van het islamitisch soefisme. In verband daarmee publiceert hij in 1959 één van zijn grote werken, namelijk: “Imagination créatrice dans le soufisme d’Ibn’ Arabi” of “De scheppende verbeelding volgens het soefisme van Ibn’ Arabi”. Het boek is uitgegeven door Flammarion te Parijs en bestaat uit 320 bladzijden.

Wat hierna volgt komt uit dat boek (tweede druk van 1976). Het is een schitterend boek omdat beiden - de auteur Corbin en de soefist Ibn’Arabi - zich vinden in een onderwerp dat hun geest en leven totaal heeft gedomineerd, namelijk een mystieke beleving van het leven opgebouwd vanuit het gedachtegoed van de grote griekse filosofen en van de christelijke-islamitische overleveringen.

Mijn grote uitdaging was nu om hun beschouwingen te ontdoen van de filosofische formuleringen door deze te herleiden tot een taal die thuishoort in het blad “Levenslicht”! Het is dus een poging om hun mystieke beleving uit te drukken in woorden waar wij allemaal van kunnen “genieten”. Wat volgt is dus geen bespreking noch een samenvatting van genoemd boek, maar alleen een zeer beperkte keuze en weergave van hun mystiek gedachtegoed. Wat volgt is dus lectuur welke men niet vlug vlug mag doornemen: dat is tijdverlies! Laat het rustig bezinken en stop op tijd of leg het bladje even opzij zodat uw geest de kans krijgt te vatten en te waarderen wat schrijvers bedoelen.

IBN’ ARABI

Ibn’Arabi is geboren op 28 juli 1165 in Murcia, een stad in zuid-oost Spanje. Vanaf zijn acht jaar vertoeft hij in Sevilla. Hij groeit op in een gelukkige welstellende familie die hem de kans geeft te studeren. In die periode huwt hij een meisje dat hem sterk beïnvloed heeft naar het soefisme, dat de mystieke strekking is van de Islam.

Op jonge leeftijd wordt hij op een bepaald moment zwaar ziek: hij heeft hoge koorts en vertoeft op het randje van de dood. Meer zelfs: men waant hem al dood...Maar hij ziet zich echter omringd door een aantal dreigende figuren met een helachtig uiterlijk. Op dat moment komt een wezen van onbeschrijflijke schoonheid tussenbeide en verdrijft de duivelse figuren. Hij vraagt aan die reddende figuur wie hij is...(blz 38)

Verder wordt zijn jeugd diep gemarkeerd door twee spirituele vriendschappen, waarvan één een oudere lieflijke dame is die hij als zijn spirituele moeder beschouwt en die hem de weg toont naar een intiem leven met God. Zij had vele leerlingen en zij heeft hem persoonlijk gedurende tien jaar begeleid.

Gedurende die periode heeft hij enorm veel gelezen en ook de gelegenheid gehad om Averroës te ontmoeten, die in 1198 overleden is in Marrakesh, gelegen in Marokko, maar begraven wordt in de Spaanse stad Cordoba, begrafenis welke Ibn' Arabi heeft bijgewoond. (Averroës behoort samen met Avicenna tot de grote islamitische filosofen)

Ibn'Arabi komt tot de vaststelling dat de mystieke beleving geen resultaat is van een filosofische redenering noch van het naleven van een stel dogma's. Het is echter wel een zeer persoonlijk beleven van een directe definitieve persoonlijke ervaring die nauwelijks te omschrijven is . Het is een "innerlijke hemel"die men gewoon beleeft en die een geluk in zich draagt dat niet met woorden valt te omschrijven of op de één of andere manier kan vertaald worden. Nochtans is wat volgt een poging om dat geluk onder woorden te brengen, want er is een blijvende druk om dat geluk te delen met alle wezens.

Zijn leven lang verdiept hij zich in deze mystieke ervaring. Maar ondertussen heeft hij het niet gemakkelijk! Zijn bekendheid komt hem duur te staan:de "legalisten", dat zijn degenen die een letterlijke interpretatie van de Koran voorstaan en die men vooral vindt bij de soennieten, staan hem naar het leven...Hij moet Spanje verlaten en gaat naar Marokko.maar ook daar is hij niet veilig, evenmin in Egypte, evenmin in Iran.Uiteindelijk verblijft hij in Mekka en vooral in Damascus, waar hij in 1240 overlijdt.

SPIRITUELE BELEVING

Echte spirituele beleving is een ervaring die zich in het binnenste van de mens afspeelt . Het is verborgen en geborgen en staat tegenover de uiterlijke religieuze beleving. Nochtans sluit het één het ander niet uit.

Spiritueel staat tegenover letterlijk. Het letterlijke zijn woorden die spiritueel worden als ze door iemand beleeft worden. Is dit niet het geval dan blijven het "dode" letters met weinig nut.

Spirituele beleving speelt zich af in het binnenste van de mens. Er is dus weinig van te merken. Het staat tegenover het uiterlijke dat slechts waarde heeft in zoverre het doordringt tot het binnenste van de mens. Als dat niet gebeurt heeft het allemaal niet veel zin.

Exoterie speelt zich af in de openbaarheid; esoterie is alleen voor ingewijden: dat wil zeggen zij die het van binnenuit beleven.

De actieve verbeelding leidt en boetseert de zintuiglijke waarneming. Zo ziet men een brandend braambos, maar Mozes ziet er meer in, namelijk de verschijning van God (theofanie) Daarvoor heeft men een orgaan nodig dat over het zintuiglijke heen waarneemt. Die "Godopenbaring" voltrekt zich in de "mundus imaginalis" of de wereld van de actieve verbeelding. Het niet meer waarnemen van de hemelse geesten is het gevolg van het niet ontwikkelen van dat vermogen of orgaan. (blz 70)

Het profetisch denken beweegt zich in de dimensie van de pure theophane geschiedenis in de innerlijke tijd van de ziel. Het hemels individu, de hemelse oorspronkelijke schat is verborgen in ieder menselijk wezen. Het goddelijk aangezicht weerspiegelt zich in ieder wezen!

SYMPATHIE EN THEOPATHIE

Voor Ibn'Arabi is sympathie méér dan "een goed gevoel" voor iemand hebben. Het is een tot vervoering komen door zich te uiten zoals men is. Theopathie is tot vervoering komen van God. In de mystiek beleeft men de dingen "in zich". Het is doordringen tot de kern van het eigene.

Zo is een bloem een levend bewijs gewoon door er te zijn zoals ze is. "Ieder wezen heeft zijn manier van bidden en van verheerlijking, eigen aan zichzelf" (Koran, 24/41). Er is ook een goddelijke passie: "Ik was een verborgen schat en ik wou bekend worden. Aldus heb ik de schepselen geschapen opdat ik door hen zou gekend zijn". (blz 93) Er is dus een wederzijdse passie of een wederzijdse gedrevenheid of drang naar eenheid.

"Het goddelijke heeft slechts zin en uit zich ten volle door en voor de wezens die er de verschijningsvorm van zijn." (blz 94) Deze vormen bestaan van alle eeuwigheid in het goddelijke zijn. Onze eigen verborgen bestaansvorm is altijd aanwezig in de goddelijke zijnsvorm. Ieder wezen is in zijn verborgen bestaan een Adem van het goddelijke bestaan. Het is een manier waarop God zich laat kennen en een manier waarop de wezens God bekendheid geven.

De Goddelijkheid van de Schepper is aan U, de geschapene, toevertrouwd. Het behoort dus tot het geschapene wezen om de Goddelijkheid te manifesteren. Openstaan voor die Goddelijkheid leidt tot mystieke eenheid en dus tot mystieke vreugde. Want zonder eenheid is er geen vreugde. Ik ken God in de mate ik Hem

manifesteer of tot uitdrukking breng. De wezens maken God kenbaar in de wereld. Dat is de oorsprong van de vreugde. (blz 101)

Stilstaan bij de Goddelijkheid die in ons is, is uitdrukking geven aan de aard van ons bestaan dat de eeuwigheid in zich heeft. Het is tot de vaststelling komen dat wij een “plaats” zijn waar het Goddelijke in verborgen is en ook tot uiting kan komen. Wij zijn het geheim van God, namelijk het liefdesgeheim dat erin bestaat dat wij afhankelijk zijn van zijn Goddelijkheid, want de verborgen schat houdt eraan bekend te zijn in zijn schepping. De wezens bestaan zodat Hij bekend wordt en is. (blz 104)

De mystieke wijsheid bestaat erin zichzelf te (her)kennen als een teken van het Goddelijke, een manier van zijn dat de goddelijke eigenschappen tot uiting brengt. “Wanneer gij in mijn paradijs binnenstapt, zijt gij bij uzelf binnengetreden (in uw ziel) en gij (her)kent uzelf met een andere kennis, namelijk deze vervuld met goddelijke eigenschappen die verschillen van de kennis die gij had van uzelf. Want nu kent gij Hem en door Hem kent gij uzelf” (blz 107)

GODDELIJKE SCHOONHEID EN LIEFDE

Het geheim van de schepping bevindt zich in het samengaan van schoonheid met “medevoelendheid”. Het goddelijk wezen uit zijn schoonheid in en door de schepping. Dit dringt maar door tot zijn schepselen als zij “medevoelend” zijn. Er is dus een wisselwerking nodig. Dit wordt het meest benaderd door de vrouw: zij benadert namelijk het meest het beeld van het goddelijke. Maryam (de moeder van Christus) is daar het beste voorbeeld van. (blz 116/117)

God manifesteert zich in ieder bemind wezen in het aanzien van diegene die liefheeft. Men kan geen wezen aanbidden zonder daarin het goddelijke terug te vinden. Dit geldt ook voor de liefde: een mens kan slechts echt liefhebben door zijn schepper lief te hebben. Maar zolang wij hier zijn blijft de zuivere liefde verborgen!

Wat is goddelijke liefde?

- Het zich uitdrukken in de schepping in al wat is en in alle wezens zodat hij kenbaar wordt voor hen en door hen.
- Omdat deze wezens het goddelijke in zich dragen kunnen zij dat tot uiting brengen via liefde. Liefde is goddelijke nostalgie.
- Aldus is de liefde eeuwig, en wel onder de vorm van uitwisseling tussen God en het geschapene.
- Ieder wezen beleeft dat binnen de limiet van zijn mogelijkheden en spirituele aanleg of bekwaamheid.
- Deze ontmoeting heeft Ibn'Arabi gedurende lange tijd visueel beleefd: wie dat begrijpt en gesmaakt heeft blijft ernaar uitzien.
- Wie geraakt is door de goddelijke vonk beleeft de mystieke éénheid.
- De schoonheid van de wereld is uitdrukking van Gods liefde.

Drie soorten liefde:

- **Goddelijke liefde is de liefde van de schepper voor het geschapene, waarin hij zichzelf schept, namelijk waardoor hij tot uiting komt (= theofanie). De liefde van schepsel tot schepper is terugkeer van goddelijke naar schepper.**
- **Spirituele liefde is de liefde die zich in schepsel bevindt en altijd op zoek is naar het wezen waarvan het het beeld herkent van zichzelf.**
- **Natuurlijke liefde is de liefde die erop gericht is om te bezitten en leidt tot zelfvoldoening. Dit leidt niet tot echt geluk.**
- **Samengevat: "De goddelijke Beminnende is Geest zonder lichaam; de fysiek beminnende is lichaam zonder geest; de geestelijk beminnende of de mystieker bezit lichaam en geest."**

De echte werkelijkheid is het innerlijk gebeuren dat zich voltrekt in iedere ziel door de goddelijke verschijning die daarin plaats heeft. (blz 120)

De mystieke liefde is een samengaan is een vereniging van het spirituele met het fysieke. Dit leidt tot een verbeeldende, een beeldscheppende Energie. Het is het vermogen van het tastbare dat de kracht heeft om de hemelse functie van de wezens tot uiting te brengen. Er is een dubbele beweging: enerzijds het neerdalen van de onzichtbare spirituele werkelijkheid naar het niveau van de verbeeldende of beeldvormende werkelijkheid. Dit maakt het mogelijk de onzichtbare God lief te hebben: "bemin God alsof gij hem ziet". Anderzijds is dit beeld, hoewel gescheiden van de tastbare wereld, niet vreemd aan deze wereld. De verbeelding brengt namelijk het zichtbare en onzichtbare samen. Aldus kunnen wij een wezen van de tastbare wereld beminnen omdat wij in feite dat door God beminde wezen beminnen. Want alzo vergeestelijken wij het tastbare wezen tot een mystiek één zijn in een buitengewone schoonheid. Dit is echter geen uiterlijk beeld maar het innerlijke van zijn wezen, of beter uitgedrukt: het is zijn eigen zijn dat de goddelijke vorm uitdrukt.(blz 124)

DE SCHEPPING ALS GODSVERSCHEIJNING (THEOPHANIE)

"Het goddelijke zijn toont zich aan de wezens die door hun zijn zijn goddelijkheid tonen in de mate Hij zich aan hen toont" (blz 143)

"Ik was een verborgen schat, ik hield eraan gekend te zijn, daarom heb ik schepselen voortgebracht zodat ik mij in hen zou herkennen"

Voor de schepping was de schepper een grote niet te beschrijven wolk buiten tijd en ruimte: er was geen hierboven en geen hierbeneden. Er was alleen leegte. Die leegte is echter energie met een actieve scheppende verbeelding of een godopenbarende verbeelding. De wolk is de schepper en de adem van God is de ontsnappende zucht waaruit alle vormen ontstaan zijn.

De God die zich manifesteert in de vormen is tegelijkertijd zichzelf en anders dan zichzelf , want in de manifestatie bevindt zich de beperktheid , terwijl God onbeperkt is.(blz 146)

God is een verborgen schat die zijn liefde deelt: Hij is geen schijn, maar verschijning. God herkennen gebeurt door het hart, door de gevoelens. De gevoelens kunnen naar eigen vermogen de goddelijkheid waarnemen, omdat God zich toont via gevoelens, eerder dan door dogma's!

De dag van de verrijzenis is de dag dat het individu zijn éénheid met het goddelijke beleeft.

De band tussen schepper en geschapene, tussen goddelijkheid en menselijkheid is mystieke eenheid. In die eenheid laat Hij zich kennen. (blz 160)

De geest in het wezen is de Engel: het eeuwige individu.

ENKELE NABESCHOUWINGEN

1.Franciscus van Assisi leefde tijdens dezelfde periode als Ibn'Arabi. Franciscus werd 16 jaar later geboren en stierf 14 jaar vroeger. De kern van hun mystieke ervaring is volledig identiek. De weg welke zij volgden om daartoe te komen verschilt.

Ibn'Arabi komt tijdens zijn jeugd in contact met het soefisme en wordt erdoor aangegrepen. Hij diept het soefisme verder uit, gebaseerd op filosofische overwegingen.

Franciscus wordt getroffen door de manier waarop de melaatsen in zijn tijd behandeld werden. Hij trekt zich hun lot aan en raakt méér en méér onthecht van alle materieel bezit, en vindt het goddelijke in de mens en in de natuur.

Beiden bereikten eenzelfde graad van mystieke beleving door een persoonlijke ingesteldheid. Allicht kenden zij elkaar niet, terwijl zij toch tegelijkertijd leefden op deze wereld en éénzelfde mystieke ervaring ondervonden. Spijtig dat zij niet samen deze ervaring konden delen!

2.De bijnadoodervaring is een ervaring die iemand plots, onverwacht, onvoorbereid overvalt. Het "ondergaan" van die ervaring is een geweldige schok. Maar is de inhoud van die ervaring zo verschillend van wat Ibn' Arabi en Franciscus van Assisi beleefden?

Voor hen is de mystieke ervaring een innerlijke eenheid met het goddelijke waaruit zielsvreugde en geluk voortspruit. Is er verschil met de BDE'er die opgenomen wordt in een onbeschrijflijk Licht dat hen vervuld van vreugde en geluk zodat zij zelfs met tegenzin terugkeren naar dit leven. Het goddelijk Licht van het jaar 1200

is hetzelfde Licht als van het jaar 2007! De BDE van mevrouw X van gisteren speelt zich af in hetzelfde Licht als de BDE van mijnheer Y vandaag...Het Licht van Liefde was en is...

Een verschil tussen Ibn'Arabi en Franciscus enerzijds en de BDE'ers anderzijds is dat de eersten gans hun leven draait rond het openstaan voor het Licht of voor de mystieke eenheid. Bij hen blijft dat het voornaamste doel van hun leven, terwijl de onvoorbereide BDE'er jaren nodig heeft om die ervaring te verwerken en terug "normaal" te worden, dat wil zeggen de draad van zijn leven terug opnemen volgens onze geplogenheden, dat wil zeggen met de ervaring verdrongen op de achtergrond.

Er valt nog veel te zeggen over mystiek en bijnadoodervaring : wij zullen er dus nog op terugkomen....

Stan Michielsens